

VLIV VŠEVOJSKOVÝCH VELITELŮ NA BOJOVOU ČINNOST DĚLOSTŘELECTVA

V článku chci ukázat na možnosti jak zlepšit řízení a vliv vševojskových velitelů na dělostřelectvo a správné chápání jeho úlohy a místa při vedení boje a operace.

Většina starších vševojskových velitelů si dobře pamatuje dobu, kdy každý z nich znal vypočítat a zorganizovat plánování dělostřelecké přípravy a podpory jak formou palebného valu, tak i postupných soustředování palby. Tyto znalosti se však postupně vytrácely zejména proto, že v letech 1958–1964 došlo k tzv. formě „všeobecného plánování“. Byla podceněna úloha a místo dělostřelectva a „módními“ se staly názory, že vše vyřeší jaderné zbraně. Proto i řešení palebné či dělostřelecké přípravy a palebné podpory zcela vymizely z rozhodnutí velitelů všech stupňů.

Začátkem roku 1965 přišly na štáby svazků a útvarů nové řady Vševojsk-1-1 a Vševojsk-1-2. Vševojsk-1-1 v řadě článků, jako jsou čl. 224, 242, 245, 246, 263, 376 hovoří při všech druzích útoku o úkolech dělostřelectva a palebné přípravě.

Zkušenosti z velitelsko-štábních cvičení, taktických cvičení a jiných zaměstnání v minulém roce ukazují na to, že se více zapomíná než se učí. Ukazuje se, že není jednotna názorů nejen u vševojskových velitelů, ale ani u velitelů (náčelníků) a štábů dělostřelectva v hlavních druzích boje (operace).

Rozkaz ministra národní obrany pro přípravu vojsk ČSLA ve výcvikovém roce 1972–73 na tento stav reaguje:

„Úloha a místo druhů vojsk v souběhu boji nebyly správně chápány, čímž docházelo k narušování součinnosti s motostřeleckými a tankovými jednotkami.“ Dále pak uvádí:

„V operační přípravě hlavní úsilí soustředit na zdokonalování způsobu vedení operací a boje s použitím jaderných zbraní i klasických prostředků ničení.“ V řadě dalších statí RMNO ukládá zdokonalovat metody organizace a způsoby vedení střetného boje, násilného přechodu vodních překážek a průlomu opevněných prostorů.

Chci proto ukázat na některé možnosti, jak zvýšit vliv vševojskových velitelů (na stupních divize a armáda) na plánování a řízení bojové činnosti dělostřelectva.

Bez ohledu na to, že jaderné zbraně mají svůj velký význam, není vševojskový boj (operace) myslitelný bez aktivní a účinné činnosti klasického dělostřelectva, které i nadále zůstává jednou z hlavních palebných sil vševojskových jednotek a útvarů. Jen dělostřelectvo je schopné prokazovat jednotkám maximální palebnou podporu plynule, s různou a potřebnou

intenzitou palby uskutečňovat těsnou a vzájemnou součinnost palby a pohybu. Tato úloha a místo dělostřelectva se samozřejmě prudce zvyšuje v boji (operaci) bez použití jaderných zbraní.

Náčelník dělostřelectva divize (armády) je při plánování bojové činnosti dělostřelectva usměrněn v podstatě dvěma skutečnostmi. Jednak odborným nařízením staršího náčelníka a dále předběžným zámyslem (později i rozhodnutím) velitele divize (armády). Tento předběžný zámysl

(rozhodnutí) měl by znát náčelník dělostřelectva co nejdříve, aby se mohl svým způsobem podílet na jeho tvorbě a tím získal čas a potřebné podklady pro přípravu svého návrhu.

Vševojskový velitel (divize, armády) má správně ovlivnit a řídit plánování samotnou bojovou činností raketového vojska a dělostřelectva, měl by od náčelníka dělostřelectva vyžadovat a prosazovat některé zásady a zvláštnosti, které se pokusím ukázat.

Při plánování útoku z chodu

Při plánování palebné přípravy se musí velitel řídit ustanovením článků 224, 245 a 246 předpisu Vševojsk-1-1, z nichž vyplývá, že palebná příprava musí zabezpečit:

- a) umlčení a zničení nepřítele na předním okraji i v taktické hloubce,
- b) zamoření nepřátelské protipřípravy,
- c) rozvinování, přibližování jednotek na čáru zteče a prudkou zteč.

Při plánování palebné přípravy je třeba se vyvarovat šablonovitosti a měnit její uspořádání a trvání. Doba trvání a uspořádání palebné přípravy musí vycházet z jejího cíle a je závislá na:

- charakteru nepřátelské obrany a potřebném stupni jejího umlčení,
- počtu a mohutnosti jaderných úderů,
- úkolech a množství dělostřelectva a přiděleném množství střeliva,
- na době, potřebné pro rozvinování a přibližování vševojskových jednotek (útvary),
- na režimu palby dělostřelectva.

Z toho vyplývá, že velitel divize stanovením čáry rozvinutí do praporečnických proudů řeší kromě jiného i **zásadní otázku, která má vliv na dobu trvání palebné přípravy**. To si má příslušný velitel dobře uvědomit. Tato čára bude ve vzdálenosti 8–12 km (10) a podle článku 140 Vševojsk-1-1 při rychlosti ve dne 20–30 km/h pro smíšené proudy, bude tato vzdálenost překonána přibližně **za 30 minut**. Dále je nutné počítat se zdržením při rozvinování do praporečnických, rotních proudů a bojové sestavy. Přitom je třeba vzít v úvahu, že půjde vesměs o jízdu terénem. Toto si tedy vyžádá **10–20 minut**. Doba potřebná pro rozvinování a zahájení zteče je tedy přibližně **40–50 minut**, což se má rovnat délce palebné přípravy. Vševojskový velitel by tedy měl tuto dobu pečlivě konfrontovat s návrhem náčelníka dělostřelectva.

Důležitým momentem pro strukturu palebné přípravy je požadavek velitele divize, aby ohniska odporu na předním okraji

byla umlčena na 100 % a do okamžiku zteče (bezpečnostní vzdálenost 100–200 m na Č -2), abychom nedali nepříteli možnost k jakýmkoli opatřením (nahrazení ztrát) a hlavně abychom mu zabránili palebně působit na jednotky, které vedou zteč. Doba, potřebná k tomuto umlčení, je dána možností vedení palby s udaným režimem a není výhodné ji prodlužovat.

Dalším důležitým momentem pro velitele divize je schválení počtu děl a tanků, vyčleněných k ničení cílů přímou střelbou. Počítáme s tím, že jedno dělo (tank) vzhledem ke své kadenci mířených ran, zničí za palebné přípravy 1–2 cíle a kromě toho je nutné vytvořit malou zálohu těchto prostředků.

Vševojskový velitel by měl vyžadovat, aby možná struktura palebné přípravy umožnila řešení těchto otázek:

- v době rozvinování do praporečnických proudů od Č-50 předpád nepřátelských baerů, radiolokátorů a míst velení, což zabezpečuje v případě potřeby i zmaření protipřípravy protivníka (dělostřelectvo musí být připraveno na rozkaz velitele divize) zmařit protipřípravu,

- v době Č - 45–35 plánovat činnost letectva, nejlépe tehdy, kdy není plánována činnost dělostřelectva (bezpečnost),

- v době Č - 35–30 předpád (střežení) baterií a to i všech nově zjištěných; to je současně doba rozvinutí do rotních proudů (2–3 km od předního okraje),

- v době Č - 30 do Č - 2 palebnými přepady a střežením umlčovat ohniska odporu,

- v době Č - 2–3 do Č + 2–3 poslední předpád baterií v kritické době přechodu jednotek (útvary) ke zteči.

Ve všech druzích bojové činnosti, ale zejména při útoku z chodu, je čas velmi rozhodujícím činitelem. V článku 234 Vševojsk-1-1 mimo jiné je stanoveno, že velitel po obdržení úkolu si jej ujasní, vydá štábu pokyny pro organizaci průzkumu, k vydání předběžných nařízení pro při-

pravu vojsk k plnění úkolu, jakož i pokyny pro rekognoskaci. Velitel divize tím podstatně ovlivní práci náčelníka dělostřelectva v tom, že může vydat svoje nařízení pro průzkum a tak v co nejkratší době zahájit průzkum nepřítele s cílem získat přesné podklady pro plánování palebné přípravy, dále pak včas zahájit topogeodetickou přípravu a ženíjní budování bojových sestav dělostřelectva.

Velitel divize též ovlivňuje způsob vyvedení dělostřelectva. Zde vycházím z toho, že dělostřelectvo musí být připraveno zahájit palebnou přípravu, popřípadě zmaření nepřátelské protipřípravy. Musí tedy dosáhnout pohotovosti k palbě v době před zahájením rozvinování vševojskových jednotek (útvárů) do praporních proudů, budou-li tyto ve vzdálenosti 12—15 km od předního okraje.

Dělostřelectvo zaujímá palebná postavení 3—5 km od předního okraje. Musí

tedy ujet 9—10 km navíc. Potom můžeme stanovit minimální dobu předstihu před vševojskovými jednotkami takto:

— přesun 9—10 km	30 minut
— rozvinutí a zaujetí palebných postavení	30 minut
— zamíření a příprava k palbě	20 minut
celková doba je	80 minut

Doba 80 minut platí pro den, v noci (což bude ve většině případů) se zvýší na 1,5—2 hodiny.

Vševojskový velitel při návrhu náčelníka dělostřelectva měl by přísně dbát, aby dělostřelectvo nebylo předčasným vyvedením vystaveno zbytečně dlouho možným úderům protivníka a na druhé straně však umocnit, aby mohlo včas splnit stanovené úkoly. Předčasným vyvedením dělostřelectva dáváme nepříteli možnost zjistit náš zámysl.

Při plánování průlomu obrany nepřítele

Při plánování průlomu obrany nepřítele máme na zřeteli, že jde o vedení boje (operace) bez použití jaderných zbraní. Zásadní otázkou při přijímání rozhodnutí vševojskového velitele armády (divize) bude

soustředit dostatek dělostřelectva k spolehlivému umlčení protivníka na předním kraji i v taktické hloubce v době palebné přípravy.

Při stanovení potřebného počtu hlavní k spolehlivému umlčení nepřítele vycházíme vždy z konkrétní situace nepřítele a dodržujeme zásadu, že v úseku průlomu musí být na 100 % umlčena ohniska odporu čt praporů prvního sledu.

Dále je třeba na 100 % umlčet všechny dělostřelecké a minometné baterie (čty) v pásmu průlomu a též do stran až na 2/3 jejich maximálního dostředu, aby nemohly působit na útočící vojska a též ohniska odporu na bocích úseku průlomu do 1—2 km. Tyto mohou být umlčovány s menší hustotou. Některé cíle umístěné v hloubce obrany nepřítele budou umlčovány na požadovanou hustotu až za palebné podpory. Potřebu dělostřelectva a dělostřelecké munice na dělostřeleckou přípravu k současnému umlčení těchto cílů za předpokladu, že v úseku průlomu 8 km budou dva mechanizované prapory, ukazuje **tabulka 1.**

Z tabulky 1 můžeme vidět, že potřebná hustota hlavní pro nepřímou střelbu na 1 km průlomu se bude pohybovat podle skutečné situace 90—100 i více hlavní na

1 km. Uvedenou potřebu hlavní můžeme snížit jen v případech, že některé z uvedených cílů přidělí podle možností velitel armády k umlčování a ničení letectvu. Může jít o velitelské stanoviště brigády a některé dělostřelecké baterie. V tabulce nejsou uvedeny prostředky jaderného napadení (HJ), protože tyto ničíme okamžitě po jejich zjištění.

Nejvýznamnějším problémem pro velitele armády zůstává, jak vyřešit úhradu potřeb hlavně pro nepřímou střelbu a sám bez pomoci velitele fronty to ani vyřešit nemůže. Za předpokladu, že průlomu se zúčastní dvě motostřelecké divize, veškeré dělostřelectvo armády, armáda bude posílena kanónovou brigádou fronty, že bude přivlečeno dělostřelectvo jedné msd a jedné td druhého sledu včetně dělostřelectva oddílů jejich motostřeleckých pluků můžeme dosáhnout hustoty viz **tabulka 2.**

Z tabulky 2 vidíme, že nedosahujeme potřebné hustoty a že armáda v této variantě může prolamovat obranu v úseku 6 km. Velitel armády (divize) má již jedinou možnost a to přibrat tanky druhých sledů pro střelbu ze zakrytých palebných postavení. V našem případě jde o přibrání šesti tankových praporů. Další možnost je získat posílení od hlavního velení. S touto praxí jsem se doposud na cvičeních nesetkal, i když se domnívám, že není zcela vyloučena.

K přibrání tanků pro nepřímou střelbu (zejména ve větším množství) pokládám za nutné upozornit na některé problémy a nevýhody tohoto řešení.

Tabulka 1

Poř. čís.	Druh cíle		Počet cílů	Potřeba na 1 cíl		Potřeba na všechny cíle	
				děl	střeliva	děl	střeliva
1.	Děl. baterie	175 Sh K	2	15	420	30	840
203 Sh H		1	15	330	18	820	
155 Sh H		12	15	250	180	3 000	
155 K		3	15	280	45	840	
110 RM		2	9	220	18	440	
2.	Minometné čety		6	6	160	36	960
3.	PZ čety		6	6	220	36	1 320
4.	Opěrné body	čet od rot 1. sledu	12	15	760	180	10 944
		čet od rot 2. sledu	6	12	760	72	4 104
		čet na bocích	2	12	760	24	1 520
5.	VS	praporu brigády	2	6	380	12	760
			1	12	680	12	680
6.	PT rota		1	48	1 500	48	1 500
7.	Radiolokátory		5	6	180	30	900
8.	Jednotlivé cíle		8	3	25	24	200
	Celkem					765	28 828

Tabulka 2

Svazek – útvar	100 mm K	122 mm K	122 mm H	152 mm H	152 mm KH	122 mm RM	130 mm RM	Celkem
msd 1 sledu	18		54	12		12	12	108
msd 1 sledu	18		54	12		12	12	108
kdb (A)	36	36						72
ptp (A)	54							54
kdb (F)	18	36			18			72
msd 2 sledu	18		54	12		12		96
td 2 sledu			36	12		12		60
Celkem	162	72	198	48	18	48	24	570

Podle předpisu DĚL-2-3/1 hlava 9 má náčelník dělostřelectva a štáb dělostřelectva divize mnoho povinností s přípravou a řízením palby tankových jednotek určených ke střelbě ze zakrytých palebných postavení (topografickogeodetické připojení, povětrnostní zabezpečení, kontrola balistické přípravy a výpočtu prvků pro účinnou střelbu, kontrola výsledků účinné střelby a opravování palby a řada jiných). Vzhledem k velkému počtu přivlečeného dělostřelectva druhých sledů, kde budou obdobné povinnosti (samí nebudou mít čas) bude velmi obtížné v krátkém přípravném množství rozsah těchto úkolů splnit.

Režim palby 100 mm kanónu tanku je podstatně nižší, než tohoto kanónu u dělostřelectva (za 15' vystřelí při nabíjení ze země 25 ran a z bojového prostoru 33 ran, u dělostřelectva s náplní plnou za 15' vystřelí 60 ran, se zmenšenou 65 ran). Režim palby je zhruba poloviční a nestačí v době palebné přípravy vystřelit požadovaný počet ran jako u dělostřelectva. Při plánování je nutné s tímto počítat.

V bojovém prostoru má tank T 55 uložený palebný průměr 43 ran takto: 20 tříštivo trhavých JOF, 10 protipancéřových JPSV a 13 průpalných JPrSV granátů. V případě vedení války z bojového prostoru je nutné protipancéřové a průpalné granáty vyložit na zem a dát do tanku tříštivé střelivo a po ukončení palebné přípravy znovu ukompletovat a naložit palebný průměr, anebo nabíjet ze země, což je velmi zdlouhavé a namáhavé.

Při plánování a organizaci obranného boje

Velitel divize se musí řídit kromě jiných i články 440, 441 a 442, které jasně stanoví úkoly dělostřelectva. Přitom by měl zásadně ovlivnit řešení těchto stěžejních otázek:

- uskupení a bojovou sestavu dělostřelectva,
- plánování paleb a manévr dělostřelectva,
- složení a úkoly PTZ divize (armády).

Při řešení uskupení se dá předpokládat, že divize může být posílena 1—2 dělostřeleckými oddíly. Proto je účelné posílit motostřelecký pluk oddílem 152 mm H a to ten pluk, který přehrazuje nejdůležitější směr a u něho vytvořit plukovní dělostřeleckou skupinu (PDS). Z posilového oddílu (100 nebo 122 mm K) a organického oddílu 122 mm RM vz. 70 vytvořit divizní dělostřeleckou skupinu (DDS). DDS

V perspektivě nových tanků se počítá s použitím hladké (nerýhované) hlavně a z toho důvodu nebude možná střelba ze zakrytých palebných postavení.

Větší možnost prozrazení při zaujímání palebných postavení (hukot motorů), slabší vycvičenost osádek pro vedení této palby, velká námaha obsluh jak při střelbě, tak i při nakládání munice, nemožnost okamžitého použití těchto tankových jednotek po skončení palebné přípravy jsou další nevýhody, které musí velitel armády (divize) zvážit před rozhodnutím nebo schválením návrhu na přibrání tankových jednotek pro střelbu ze zakrytých palebných postavení.

Samo zplánování palebné přípravy se nebude podstatně lišit od plánování při útoku z chodu.

Palebná podpora může být formou palebného valu (zákopový systém — zřídka) nebo formou postupných soustředění palby do hloubky 4—5 km.

Závěrem k této stati chci podtrhnout, že

— průlom nepřátelské obrany jednou motostřeleckou divizí je těžko proveditelný;

— armáda za uvedených variant bez použití tanků a dalšího posílení může prolomovat jen v úseku 6 km;

— určujícím činitelem (kromě jiných) při rozhodnutí o šířce úseku průlomu je požadovaná hustota hlavní na 1 km k spoehlivému umlčení sil a prostředků nepřitele.

není však výhodné vytvářet při obraně na široké frontě, kdy skupina není schopna palebně působit ve prospěch alespoň dvou pluků prvního sledu. Při návratu náčelníka dělostřelectva by měl velitel divize trvat na tom, aby řešil též posílení pluku druhého sledu (zpravidla tp) při protizteči a dále využít oddílů motostřeleckého pluku druhého sledu (u msd) ve prospěch pluků prvního sledu do doby, než tento začne plnit bojový úkol.

Při volbě bojové sestavy vycházíme z toho, že palebná postavení dělostřelectva budou mezi prvním a druhým obranným postavením do vzdálenosti 4—6 km, pokud možno mimo opěrné body rot. Pro oddíl počítáme s plochou 1—1,5 km² a oddíly by měly být od sebe vzdáleny 3—5 km.

Jednou z nejzávažnějších otázek v obraně je organizace systému paleb, který musí být realizován v souladu s ustanove-

ním článku 436 Vševojsk-1-1. **Vševojskový velitel (divize, armády) musí přísně dbát toho, aby systém palby dělostřelectva navazoval na jaderné úder a úder letectva, aby vycházel z úzké součinnosti s palbou tanků, protitankových a ručních zbraní a byl v souladu se systémem zátarasů a přírodních překážek.** Všeobecné úkoly dělostřelectva je třeba rozdělit do dvou základních období a to do zahájení útoku nepřítele a do období zteče nepřítele a při boji o obranné pásmo.

V období do zahájení útoku nepřítele bude dělostřelectvo umlčovat (ničit) taktické prostředky jaderného napadení nepřítele, dělostřelecké baterie, velitelská stanoviště a radiotechnické prostředky. Podle rozhodnutí velitele divize může podporovat boj jednotek v zabezpečovacím pásmu (předsunutém postavení).

V období zteče nepřítele a při boji o obranné pásmo musí velitel divize ovlivnit činnost dělostřelectva při bránění příchodu sil nepřítele s důrazem na komunikace s využitím maximálního dostřelu, dále musí požadovat, aby veškeré dělostřelectvo hromadnými, soustředěnými, přehradními palbami i přímou střelbou odrazilo zteč nepřítele před předním okrajem obrany, aby umlčovalo přicházející druhé sledy, zabezpečilo styk mezi sousedy a vlastními vojsky.

Zvlášť důležitou pozornost by měl věnovat zabezpečení plánovaných divizních protiztečí a to co největším počtem dělostřelectva. Zde vycházíme ze zásady, že délka palebného přepadu je závislá na počtu vyčleněného střeliva. Zpravidla nebude možný palebný přepad po celou dobu, kterou potřebuje druhý sled k přiblížení se na bezpečnostní vzdálenost. Při spotřebě střeliva 0,3 pp je schopen oddíl 122 mm H i oddíl 152 mm H vypálit náplní 4—6 podle režimu palby toto množství střeliva za 5 minut a při spotřebě 0,4 pp za 7—8 minut. Protože povolená spotřeba střeliva zpravidla nepřekročí 0,3—0,4 pp, neměl by palebný přepad přesahovat dobu 5—10 minut. Podpora se uskutečňuje soustředěním palby na vyžádání podle požadavků velitelů pluků (praporů).

Velmi důležitá je možnost velitele divize vyčlenit organické vrtulníky k řízení a opravování paleb, zejména paleb na prostředky jaderného napadení, pochodové proudy, baterie a další.

V souladu s plněním těchto úkolů je třeba plánovat i manévry dělostřelectva. K umlčování přicházejících záloh a sil nepřítele a k plnění některých úkolů je výhodné částí dělostřelectva zaujmout do-

časná palebná postavení, která mohou být na úrovni i před prvním obranným postavením.

Velmi závažným je rozhodnutí velitele divize, které kanónové oddíly nepřemísťovat do hloubky obranného pásma a ponechat je v palebných postaveních pro boj s tanky přímou střelbou.

Dále velitel divize ovlivní přemísťování dělostřelectva tak, aby většina sil byla schopna zabezpečit divizní protizteč.

Podle článku 437 Vševojsk-1-1 tvoří protitanková obrana základ obrany divizi a útvarů a proto je její organizace jednou z nejdůležitějších povinností všech velitelů. Protitanková obrana divize se organizuje v celé hloubce obrany, především na tankových směrech. Systém protitankové obrany zahrnuje kromě jiného i protitankové zálohy.

Velitel divize, aby správně ovlivnil složení a úkoly PTZ, musí respektovat některé zásady. U motostřelecké divize k vytvoření PTZ je protitankový oddíl 100 mm K. V případě obrany na široké frontě mohou být vytvářeny dvě PTZ a to jednak rozdělením protitankového oddílu (což je velmi nevýhodné) anebo z tankové rotý pluku druhého sledu divize (což je výhodnější).

Pro PTZ divize (pto) je třeba stanovit prostor rozmístění (hlavní a záložní vzdáleny od sebe 3—5 km) o ploše do 5 km². Tento prostor rozmístění musí mít současně vybudovanou a připravenou palebnou čáru. Prostor volíme na směru hlavního úderu protivníka (hlavním tankovým směrem) ve vzdálenosti 15 i více km od předního okraje.

Při stanovení úkolů PTZ divize měl by velitel divize zvažovat, že může plnit úkoly jak přímou, tak i nepřímou střelbou. Nepřímou střelbou se může PTZ zúčastnit v protipřípravě podle plánu velitele armády a též při dalekých palbách v prvním a na počátku druhého období vedení boje, jak jsem již uvedl.

Při stanovení úkolů pro boj s nepřátelskými tanky (obrněnými cíli), při volbě a schvalování jednotlivých palebných čar měl by trvat na tom, aby jejich rozmístění zabezpečilo přehrazení a odrazení pravděpodobných směrů útoku úderného uskupení tanků nepřítele. Výhodné je tyto palebné čáry plánovat ne více než na dva směry, které nejsou od sebe nijak podstatně vzdáleny. První linie těchto palebných čar se volí k zesílení PTO pluků prvního sledu přibližně na úrovni druhého obranného postavení, 8—10 km od předního okraje. Pro případ, že PTZ by z jakýchkoli důvodů neuspěla na tyto pa-

lebné čáry zajet, volíme ve vzdálenosti 3—5 km druhou linii palebných čar. Dále můžeme stanovit palebné čáry k zabezpečení zasazení druhého sledu divize do protizeče, k zabezpečení boků divize apod.

Při volbě palebných čar repektujeme palebné možnosti PTZ divize. Přitom víme, že protitankový oddíl může zaujmout palebnou čáru **v šířce do 3 km a hloubce 2 km** (ve dvou sledech, což bude pravidlem) anebo v jednom sledu **o šířce 5 km a hloubce do 400—500 m** (v jednom sledu bude méně často, je to nevýhodné).

Vážným problémem při řešení úkolů PTZ divize je úkol ženijního budování prvků bojové sestavy. Je to velmi náročný úkol a zde může velitel divize přidělit

ženijní prostředky a stanovit pořadí budování jednotlivých prvků.

Protože PTZ divize bude velmi často (skoro vždy) působit v součinnosti s pohyblivým odřadem zatarasovacím (POZ) je třeba, aby tyto úkoly a součinnost těchto dvou prvků stanovil velitel divize ve svém rozhodnutí (rozkaze).

Při rozhodování velitele divize v průběhu boje v obraně, zejména boje s nepřátelskými tanky, by neměl opomíjet možnost zásahu baterie PTRS pluku druhého sledu divize, přepravované na vrtulnících. Zatím této otázce věnujeme malou pozornost, ale mohu potvrdit z praxe, že úkol je proveditelný při dobré organizaci a jejím důkladném zplánování.

Při plánování a organizaci střetného boje

Vševojskový velitel při plánování střetného boje musí plně respektovat ustanovení Bojového řádu a podle článku 180 dní kromě jiného k vytvoření výhodných podmínek, zabezpečujících zničení nepřítelů **především v jaderných a leteckých úderech v zahájení dělostřelecké palby**. Právě představení nepřítelů v palebných úderech a rozvinutí ke zteči má ve střetném boji rozhodující význam a umožňuje zničit i silnějšího nepřítel, který se nestačil připravit k boji.

Chce-li velitel divize správně ovlivnit činnost dělostřelectva jak při organizaci pochodu při možném střetnutí s nepřítelem, tak i v průběhu vedení střetného boje, při přijímání rozhodnutí měl by řešit zejména tyto otázky:

- organizaci a vedení průzkumu všeho druhu s cílem získat přesné podklady pro jaderné údery a palby dělostřelectva;

- začlenění dělostřelectva do pochodových proudů tak, aby bylo schopné předejít nepříteli v palbách a zabezpečilo centralizaci palby v divizi v době zasazení hlavních sil divize do střetného boje.

Při řešení otázek by měl vyžadovat na náčelníka dělostřelectva divize, aby v součinnosti se zpravodajským náčelníkem zabezpečil zařazení orgánů dělostřeleckého průzkumu do průzkumných skupin a hlídek a tak včas získal přesné souřadnice cílů. Další neméně důležitou otázkou je správné začlenění rekonoskačských skupin pro průzkum palebných postav. Skupiny by měly být v sestavě čelních jednotek (předvojů), aby získaly čas pro topografické práce.

Velitel divize může právě při střetném boji podstatně ovlivnit získávání potřebných podkladů promyšlených zplánováním využití vlastního vrtulníku, zejména pro

jaderné údery a daleké palby dělostřelectva.

Velitel divize při přijímání rozhodnutí pro uclnění pochodové sestavy divize by měl zabezpečit, aby větší část dělostřelectva byla v sestavě předvojů nebo na čele proudů hlavních sil. **Musí si být vědom, že za pochodu nejsou možné (nebo jsou velmi obtížné) nějaké zdlouhavé manévry dělostřelectvem z jedné na druhou pochodovou osu.** V případě, že divize vysílá předstunutý odřad v síle až pluku, pak je výhodné, aby byl posílen dělostřeleckým oddílem od dělostřeleckého pluku. Potom organický oddíl pluku může být v sestavě čelního praporu a posilový dělostřelecký oddíl na čele hlavních sil. V případě, že jsou vysílány předvoje (v síle praporu) od každého pluku, potom v jejich sestavě (na zádi) budou začleněny organické dělostřelecké oddíly za PTZ motostřeleckých pluků.

Divizní dělostřelecké skupiny (oddíly v přímé podřízenosti velitele divize) budou pochodovat zpravidla na čele proudů hlavních sil tak, aby byly schopny zaujmout bojovou sestavu a zabezpečit zasazení a činnost hlavních sil divize.

Protitanková záloha divize podle situace a stanoveného úkolu bude v sestavě předstunutého odřadu, nebo (což bude častější) na čele proudů hlavních sil s cílem v co nejkratší době zaujmout čáru rozvinutí k zabezpečení zasazení hlavních sil divize.

V případě správně zvolené pochodové osy a vhodně začleněným dělostřelectvem musí být také zabezpečeno, aby v okamžiku zahájení bojové činnosti byla úzká součinnost (osobní styk) vševojskových a dělostřeleckých velitelů. Tím je zabezpečeno, že dělostřelectvo po rozvinutí se

z chodu a po dosažení pohotovosti zahajuje palbu jednotlivými bateriemi, později oddíly. Palby vedou velitelé baterií (oddílů) v součinnosti s veliteli rot (praporů). Při zahájení bojové činnosti ve střetném boji se bude jednat zpravidla o decentralizaci palby dělostřelectva.

Důležitým momentem pro velitele divize při řešení střetného boje a ovlivnění činnosti dělostřelectva je včasné zaujetí předem nastaveného velitelského stanoviště, ze kterého velitel divize ukládá bojové úkoly útvarům a jednotkám krátkými bojovými nařízeními osobně, rádiem nebo prostřednictvím důstojníků štábu. Spolu s velite-

lem divize zaujímají PVS i náčelník dělostřelectva divize s 1–2 důstojníky, vyhodnocovací ústřednou s potřebnými prostředky spojení. Po získání zpráv od dělostřelectva průzkumu, od průzkumu umístěného ve vrtulníku i průzkumného letce učiní rozbor zpráv. Na základě zhodnocení situace vydá náčelník dělostřelectva divize své bojové nařízení (nejčastěji formou povelů) a přechází se na centralizaci palby dělostřelectva k zabezpečení činnosti hlavních sil divize. Jde o palebný přepad obdobným způsobem jak jsem uvedl při zabezpečení protizteče v obra-

Z á v ě r

Jsem si vědom, že jsem neukázal na řadu dalších zvláštností v činnosti RVD v jednotlivých druzích vedení boje (operace). Domnívám se, že tento cíl bude splněn jen tehdy, když se vševojskoví velitelé nad uvedenou problematikou hlouběji zamyslí a až budou následovat konkrétní opatření, která pomohou lépe splnit stanovené úkoly hlavních výcvikových dokumentů pro tento výcvikový rok.

Která opatření pokládám za nejdůležitější:

1. Vševojskoví velitelé (od velitele praporu) budou svými rozhodnutími v každodenní práci řídit dělostřelecké náčelníky a velitele, náročně vyžadovat a znát způsob plnění programů bojové a politické přípravy a svými organizačními a jinými opatřeními vytvářet podmínky pro dobré splnění těchto úkolů.

2. Na svých velitelských shromážděních, ve všech ostatních formách přípravy velitelů a štábů, na VŠC, taktických cvičeních budou školit a zejména v praktické činnosti vyžadovat od svých podřízených náročné řízení a velení dělostřelectvu se znalostí dané problematiky a to nejen v přípravném (období plánování), ale zejména v průběhu boje.

3. Vševojskoví velitelé a jejich štáby doplní své metodiky práce v různých druzích bojové činnosti o některé zásady a normy, uvedené v tomto článku a i další.

4. Vševojskoví velitelé při přípravě a zejména při řízení taktických cvičení s bojovou střelbou ve skupině (oddíle), při řízení palby dělostřelectva divize budou respektovat a náročně vyžadovat dodržení zásad bojového použití dělostřelectva. Řízení těchto zaměstnání ukládá Organizačně metodická směrnice pro přípravu pozemního vojska v roce 1972–1973.